

II kooliastme inimeseõpetuse ja ühiskonnaõpetuse tasemetöö vastavustabel

I ÕPPEKAVA ÜLDPÄDEVUSED

Üldpädevus	Testi seos üldpädevustega
Väärtuspädevus	Õpilane suudab hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt.
Sotsiaalne pädevus	Õpilane suudab toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna. Õpilane teab ning järgib ühiskonnas kehtivaid väärtusi ja norme; teeb koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerib inimeste erinevusi ning oskab arvestada neid suhtlemisel.
Enesemääratluspädevus	Õpilane suudab mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; järgib terveid eluviise; lahendab iseenda, oma vaimse ja füüsilise tervisega seonduvaid ning inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpilane suudab hankida õppimiseks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ning seda plaani järgida; kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid, erinevates kontekstides ning probleeme lahendades; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasiõppimise vajadust.
Suhtluspädevus	Õpilane suudab ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatikapädevus	Õpilane suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpilane suudab ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi; seada eesmärgid ja neid ellu viia; korraldada ühistegevusi, näidata initsiatiivi ja vastutada tulemuste eest; reageerida paindlikult muutustele ning võtta arukaid riske.

II ÕPPEKAVA VALDKONNAPÄDEVUSED

Valdkonnapädevused	Testi seos teiste valdkonnapädevustega
Emakeelepädevus	Õpilane suudab väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt; ning lugeda ja mõista erinevaid tekste. Õpilane analüüsib ja hindab kriitiliselt loetud teksti. Õpilane teab, mis on autoriõiguse kaitse.
Võõrkeeltepädevus	Õpilane on lugupidav teiste kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas.
Matemaatikapädevus	Õpilane oskab tõlgendada arvandmeid (graafikud, tabelid, diagrammid); oskab probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada. Oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada.
Loodusteaduslik pädevus	Õpilane teab kuidas looduskeskkond mõjutab inimese arengut. Õpilane väärtustab jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi.
Tehnoloogiline pädevus	Õpilane oskab hinnata tehnoloogia rakendamisega kaasnevaid võimalusi ja ohte. Õpilane teab erinevaid ameteid ja elukutseid. Õpilane oskab rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetiliselt oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.
Kultuuriline pädevus	Õpilane teab, mis on eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.
Tervise- ja kehakultuuripädevus	Õpilane suudab mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku eluviisi osana; arendada sallivat suhtumist kaaslastesse ning koostööpõhimõtteid tervislikku eluviisi järgides.

III ÜLESANNETE SEOS ÕPPE-JA KASVATUSEESMÄRKIDE JA LÄBIVATE TEEMADEGA

ÜL.	elukestev õpe ja karjääri planeerimine	keskkond ja jätkusuutlik areng	kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	kultuuriline identiteet	teabekeskond	tehnoloogia ja innovatsioon	tervis ja ohutus	väärtused ja kõlblus	inimeseõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	ühiskonnaõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärgid
1							+		Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades: 1) enesekohased ja sotsiaalsed oskused; 2) füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng; 3) tervis ja tervislik eluviis; 4) turvalisus ja riskikäitumise ennetamine; 5) üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.	Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane: 1) tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada; 2) oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas lähtudes üldinimlikest väärtustest; 3) teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil; 4) väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, 5) väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu kesksete normide rikkumisele; on seaduskuulekas; 6) määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.
2		+					+			
3		+					+			
4							+			
5		+								
6							+			
7	+		+					+		
8			+		+	+		+		
9	+									
10	+							+		
11			+			+				
12		+								
13				+			+			
14							+			
15		+			+					

IV TASEMETÖÖ ÜLESANNETE SEOS KOOLIASTME ÕPITULEMUSTEGA

III kooliastme õpitulemused	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
6. klassi lõpetaja:															
1) kirjeldab enesehinnangu, enesekontrolli ning eneseanalüüsi võimalusi ja olulisust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada, demonstreerides seda õpituatsioonis;							+						+		
2) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;					+										
3) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;					+										
4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas, aktsepteerides nende individuaalsust;						+									
5) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib, kuidas õpituatsioonis tõhusalt verbaalselt oma tundeid väljendada, aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;							+								
6) kirjeldab, mis on füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis, ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;	+	+	+												
7) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;															
8) teab ja oskab õpituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel;					+										
9) teab, kuidas toimida ohuolukorras, oskab õpituatsioonis abi kutsuda ning valdab esmaabivõtteid;				+											
10) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks.		+	+									+			
1) on viisakas, sõbralik, väarikas, vastutustundlik, töökas, täpne ja aus;					+					+					
2) teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;															
3) mõistab, kuidas demokraatia põhimõtted saavad toimida koolis; märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;							+								
4) loetleb Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone ja kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus);															
5) teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks seadusi tuleb täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;															+
6) selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö; põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista;							+	+		+					
7) mõistab inimeste iseärasusi, teab, et inimesed erinevad rahvuse, soo, vaimse ja füüsilise suutlikkuse ning vaadete ja usutunnistuste poolest; on salliv erinevuste suhtes ja valmis koostööks, oskab vältida ja lahendada konflikte;							+	+							
8) toob näiteid ühiskonna toimimiseks ja arenguks vajalikest elukutsetest ja ettevõtetest ning väärtustab töötamist kui peamist elatusallikat; tunneb oma õigusi ja vastutust omanikuna ja tarbijana;									+	+	+				
9) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks ning seda kriitiliselt hinnata; esitab oma teadmisi ja seisukohti selgelt ja veenvalt ning suudab neid põhjendada; loob, kasutab ja jagab infot ning väärtustab enda ja teiste autorite tööd;								+			+				+
10) teab, et tal on õigus saada abi, ning oskab leida abi ettetulevates elusituatsioonides.							+	+							

[illegible]

Õpitulemused	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
8) kirjeldab tubaka ja alkoholi tarbimise kahjulikku mõju inimese organismile;															
9) väärtustab mitmekesist positiivset ja tervislikku elu uimastiteta															
5. Haigused ja esmaabi															
1) oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi;															
2) selgitab ja toob näiteid, kuidas haigusi ravitakse meditsiiniliste ja rahvameditsiini vahenditega;															
3) teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest;															
4) kirjeldab, kuidas ennast ja teisi inimesi abistada õnnetusjuhtumi korral;				+											
5) teab, kuidas toimida turvaliselt ohuolukorras ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik ja päikesepiste);				+											
6) nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid praktikas kasutada;															
7) väärtustab enda ja teiste inimeste elu.		+	+	+	+										
6. Keskkond ja tervis															
1) kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast;												+			
2) eristab tegureid, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks;												+			
3) kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.															
1. Mina ja suhtlemine															
1) analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades positiivseid jooni ja omadusi;															
2) mõistab, mis mõjutab enesehinnangut ning kuidas see kujuneb;										+					
3) mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli, saades hakkama vihaga ja teiste emotsioonidega;								+							
4) oskab selgitada ja põhjendada oma väärtusi seoses eneseanalüüsiga.															
2. Suhtlemine teistega															
1) tunneb ära enda ja teiste inimeste põhilised vajadused ning teadvustab neid;													+	+	
2) teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust;							+								
3) eristab verbaalset ja mitteverbaalset suhtlemist;							+								
4) kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele;															
5) demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise võtteid;															
6) mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele;															
7) demonstreerib õpituatsioonis, kuidas väljendada oma tundeid verbaalselt, säilitades ja tugevdades suhteid;															
8) teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele igapäevaelus ja toob selle kohta näiteid;							+								
9) eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele;							+	+							
10) teab, et „ei” ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning oskab partnerit arvestavalt öelda „ei” ennast ja teisi kahjustava käitumise korral ning aktsepteerib partneri „ei” ütlemist ennast ja teisi kahjustava käitumise korral;							+	+							
11) väärtustab positiivset suhtumist endasse ja teistesse.							+	+							

Õpitulemused	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus;															
2) nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust;															
3) nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust;															
4) teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral;															
5) toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.															
1. Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine															
1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia;															
2) iseloomustab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid (arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud);															
3) nimetab ja austab inimõigusi;															
4) teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid;															
5) teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta;															
6) teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.															+
2. Koolidemokraatia; lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas															
1) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis;															
2) märkab ja arvestab erinevaid huve ja võimalusi ning on valmis koostööks ja kokkulepeteks; oskab otsida ja pakkuda abi probleemide lahendamisel;															
3) toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat;					+		+								
4) tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, tunneb õiguste ja vastutuse tasakaalu.															
III. Töö ja tarbimine															
1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;										+					
2) teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsusejärjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega planeerida;											+				
3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;											+				
4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed;										+					
5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;										+					
6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ja tunneb tarbija õigusi.															
IV. Meedia ja teave															
1) oskab leida teavet oma eesmärkide ja huvide tarbeks, sh kasutab indekseid, sõnastikke, otsingumootoreid ning entsüklopeediat;															
2) oskab eristada fakti ja arvamust;															
3) oskab oma teadmisi ja seisukohti esitada; loob, kasutab ning jagab infot;							+		+	+					
4) väärtustab teiste autorite ja enda tehtud tööd; viitab teiste autorite loomingule; tunneb autorina vastutust oma teose eest, teadvustab autoriõiguste kaitsega seonduvaid probleeme internetis;															+
5) tunneb interneti võimalusi, kasutamise ohtusid ja informatsioonilise enesemääramise võimalusi;								+							+

